

Schoolklimaat

2015-2019

R.K.B.S. Don Bosco

R.K.B.S. Don Bosco | Terpad 1 | 1771 RZ Wieringerwerf | 0227 602 204 | directeur.donbosco@sarkon.nl | www.rkdonbosco.nl

Voorwoord

RKBS Don Bosco is een katholieke basisschool en wil vanuit een christelijke levensvisie kwalitatief en goed onderwijs bieden aan alle kinderen op school. Wij willen een ontmoetingschool zijn. Dat betekent dat we openstaan voor kinderen en ouders met verschillende culturele en religieuze achtergronden, zonder onze eigen identiteit te verliezen. In de omgang met kinderen en ouders stellen we waarden en normen als gelijkwaardigheid, solidariteit en respect voor elkaar en de omgeving centraal.

Ons schoolklimaat is gebaseerd op onze drie waarden: respect, veiligheid en betrokkenheid. De essentie daarvan is dat kinderen leren hun eigen grens aan te geven, en tegelijkertijd die van een ander leren respecteren. Tevens leren zij zelf hun problemen op een positieve manier op te lossen of hulp te halen als ze er zelf niet uitkomen. Op een positieve manier oplossen betekent dat wij kinderen niet willen vertellen wat zij niet moeten doen, maar willen hen een alternatief geven door hen te vertellen wat zij kunnen doen.

Het doel van RKBS Don Bosco op dit gebied is om kinderen zodanig te begeleiden en stimuleren dat ze zich ontwikkelen tot zelfstandige personen die verantwoordelijkheid kunnen en willen dragen voor zichzelf, voor hun omgeving en voor de samenleving waarvan zij deel uitmaken.

Het is belangrijk dat we de structuren en grenzen zoals we die op RKBS Don Bosco hanteren duidelijk en eenduidig verwoorden in termen die ook voor kinderen te begrijpen zijn. Uiteindelijk is iedereen erbij gebaat wanneer het helder is wat wel en niet kan. Te veel regels kunnen echter beperkend werken. Er is dan geen enkele ruimte meer om te handelen naar eigen inzicht.

RKBS Don Bosco heeft als doel dat kinderen en jongeren zich ontwikkelen tot sociaal vaardige, betrokken en zelfstandige volwassenen en kunnen reflecteren op eigen handelen. Het aanleren van goede omgangsvormen is hierbij essentieel.

Door alle regels en afspraken schriftelijk vast te leggen is er duidelijke communicatie binnen de school en met iedereen die actief is op RKBS Don Bosco. Het omgangsprotocol zal op de website geplaatst worden. Jaarlijks zal dit document geëvalueerd worden.

Linda Verbeek-Pleune
Directeur RKBS Don Bosco

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Hoofdstuk 1: Het omgangsprotocol	4
1.1 Het ontstaan van PBS	4
1.2 Positive Behavior Support.....	4
Hoofdstuk 2: Plagen, pesten en cyberpesten	6
2.1 Plagen.....	6
2.2 Pesten	6
2.3 Voorkomen en bestrijden van pesten.....	9
2.4 Cyberpesten.....	12
2.5 De rol van de medezeggenschapsraad (MR).....	13
Hoofdstuk 3: Gedragsafspraken en gedragsregels	14
3.1 Algemeen.....	14
3.2 Gedragsregels voor het omgaan met leerlingen.....	14
3.3 Gedragsregels richting ouders.....	15
3.4 Informele contacten binnen het team.....	15
Hoofdstuk 4: Praktisch invulling van PBS op de Don Bosco	17
4.1 Het gedragsteam.....	17
Hoofdstuk 5: Belonen	18
5.1 Het beloningsplan.....	18
5.2 Gedragslessen.....	18
Hoofdstuk 6: Ongewenst gedrag	19
6.1 De reactieprocedure	19
6.2 Incidentenbriefjes	19
6.3 Consequenties	20
6.4 Protocol Schorsing en verwijdering	21
Hoofdstuk 7: PBS op het schoolplein	22
7.1 Het pleinplan	22
7.2 Naar binnen gaan.....	23
7.3 Bekrachtigen van goed gedrag.....	23
Hoofdstuk 8: Samenwerking met de zorg	24
8.1 Schoolmaatschappelijkwerk	24
Hoofdstuk 9: Evaluatie en monitoring	25
9.1 Volgen van de sociaal emotionele ontwikkeling	25
9.2 Kijkwijzer ‘ Pedagogisch handelen’.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlagen	26
Bijlage I: Gedragsmatix schoolbreed.....	26

Hoofdstuk 1: Het omgangsprotocol

Dit omgangsprotocol heeft als doel om alle kinderen zich bij ons op school veilig voelen, zodat zij zich optimaal ontwikkelen. Door te blijven werken aan een goede relatie tussen leerlingen, leerkrachten en ouders werken alle betrokken een goede en veilige sfeer, zodat het zich optimaal kan ontwikkelen. De school richt zich in eerste instantie op een preventieve werking. Hiervoor gebruiken we het framework van Positive Behavior Support (PBS). Hierbij worden regels en afspraken zichtbaar gemaakt. In dit protocol beschrijven we ook hoe te handelen als er incidenten zijn, zoals bij pestgedrag.

RKBS Don Bosco streeft ernaar een school te zijn met een goede sfeer waarin iedereen zich thuis voelt, kinderen, ouders en leerkrachten. We creëren een veilige leeromgeving door met de kinderen na te denken over hoe je op respectvolle wijze met elkaar kunt omgaan. Om dit te bereiken wordt er op school gewerkt met PBS.

1.1 Het ontstaan van PBS

PBS is ontstaan in de Verenigde Staten in de jaren '80 als reactie op de vernieuwde belangstelling naar het ontwikkelen van gewenst gedrag en effectief gedragsmanagement (Sugai & Horner, 2009). Het straffen van ongewenst gedrag bleek niet effectief om kinderen gewenst gedrag te laten vertonen. Sugai en Horner(2009), de grondleggers van PBS, richtten zich op het gewenste gedrag. Door gewenst gedrag aan te leren en te belonen, vermindert ongewenst gedrag.

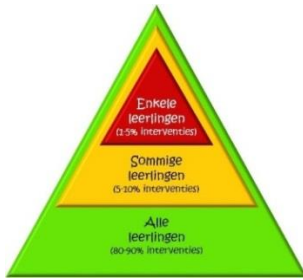
1.2 Positive Behavior Support

PBS is een schoolbrede manier om ongewenst gedrag te voorkomen of om te buigen in gewenst gedrag (Sailor et al., 2007). Volgens Marzano (2007) neemt storend gedrag van leerlingen sterk af als leerkrachten heldere regels en verwachtingen hebben. PBS voldoet aan de kenmerken van een effectief programma: een schoolbrede aanpak, interventies gericht op leerlingen met probleemgedrag op verschillende niveaus, het aanleren van gedragsvaardigheden en een nauwe samenwerking tussen school en ouders (Sørlië & Ogden, 2007).

PBS is een methode om doelmatig met leren en gedrag om te gaan. Dit is op school, klassen en individueel niveau. De methode is bedoeld om tactieken en strategieën aan te reiken om het gedrag van alle leerlingen te verbeteren. Het hele team ligt hierbij op één lijn. PBS is geen vaststaand programma. Het is een soort framework wat door het gehele team ingevuld wordt. Hierbij zijn de 5 pijlers van PBS te gebruiken. Deze 5 pijlers zijn:

- Planmatige aanpak op basis van data
- Schoolbreed werken vanuit gedeelde waarden.
- Partnerschap met ouders en samenwerking met de zorg.
- Preventie: zoveel mogelijk voorkomen van probleemgedrag.
- Positieve insteek: versterken van goed gedrag aan de hand van heldere, eenduidige verwachtingen

Figuur 1. Piramide van gewenst gedrag

De piramide (figuur 1) is een handhavingsmodel van gewenst gedrag. De piramide bestaat uit 3 kleuren. Het groene gedeelte zijn de interventies van de leerkracht die gelden voor alle leerlingen. Het gele gedeelte zijn de interventies voor sommige leerlingen. Hier zou een interventie van de leerkracht herhaling kunnen zijn. Sommige kinderen hebben baat bij herhaling. Het rode gedeelte zijn de interventies van de leerkracht voor individuele leerlingen. Dit zijn interventies die de leerkracht toepast voor risicoleerlingen. De kinderen in een klas hebben verschillende onderwijsbehoeften. Sommige kinderen hebben een grotere of andere onderwijsbehoeften.

1.3 Welke effecten zijn al bekend uit wetenschappelijk onderzoek?

In de Verenigde Staten hebben meer dan 13.000 Amerikaanse scholen PBS geïmplementeerd. Ook in Noorwegen is een aantal jaren geleden gestart met de landelijke invoering van PBS in het basisonderwijs. In beide landen is veel onderzoek gedaan en gaande naar PBS. Daarmee is PBS ook een beproefde aanpak die bewezen effectief kan worden geïmplementeerd. Dat wil zeggen dat scholen ermee kunnen werken zoals is bedoeld (Barrett et al., 2008; Muscott et al, 2008) en dat de aanpak effectief is. De hieronder genoemde bronnen zijn gevonden op de website SWPBS.nl

Onderzoek laat onder meer de volgende resultaten van PBS zien:

- Er wordt minder problematisch gedrag geobserveerd (Horner, Sugai, Todd, & Lewis-Palmer, 2005).
- Het gevoel van veiligheid neemt toe bij de leerlingen (Horner et al., 2009.)
- Leerlingen hebben meer kennis over sociale vaardigheden en laten meer sociaal gedrag zien (Eber, 2006; Putnam, Horner, & Algozzine, 2006).
- De schoolprestaties van de leerlingen verbeteren (Eber, 2006; McIntosh, Chard, Boland & Horner, 2006).
- Minder leerlingen worden de klas uitgestuurd, waardoor de effectieve leertijd voor met name hoog-risicokinderen toeneemt (Bradshaw et al, 2010).
- Leerlingen worden minder vaak de klas uitgestuurd als disciplinaire maatregel (Barrett et al.; 2008, Eber, 2006).

Hoofdstuk 2: Plagen, pesten en cyberpesten

Pesten is een belangrijk aandachtspunt. Voor pestproblemen zijn geen kant en klare oplossingen. Ieder geval van pesten heeft een andere oorzaak en heeft een eigen aanpak nodig. Eén ding staat voorop: pesten wordt niet getolereerd bij ons op school!

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

2.1 Plagen

Onder plagen verstaan we gedrag tussen leerlingen die aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de ene iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Plagen is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Plagen kan wel overgaan in pesten.

2.2 Pesten

Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Het sterkere kind; de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang. Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen.

- Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld.
- Pesten gebeurt systematisch en intentioneel.
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen.
- Pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, mentaal of materieel).
- Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer.

Naast openlijke vormen van pesten, komen ook vormen van pesten voor die niet zichtbaar zijn, zoals het buitensluiten van iemand. Relatief nieuwe manieren van pesten zijn het digitaal en mobiel pesten. Kinderen of jongeren gebruiken dan het internet of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen. Uit onderzoek is gebleken dat in het primair onderwijs gemiddeld in elke groep twee à drie kinderen zitten die het slachtoffer zijn van pesterijen. Ook zitten in elke groep twee à drie kinderen die pesten.

2.2.1 De betrokkenen

Als er sprake is van pestgedrag zijn er drie betrokkenen te noemen.

- De gepeste kinderen
- De pesters
- Meelopers en andere kinderen

Wij vinden het op school belangrijk dat aan alle betrokkenen aandacht wordt besteed. Daarbij moet goed gekeken worden naar de oorzaak van het probleem. Er wordt zoveel mogelijk oplossingsgericht gesproken met de kinderen. Kinderen die gepest worden proberen we op school weerbaar te maken. Kinderen beginnen met pesten om allerlei redenen. Het kan zijn dat ze indruk willen maken op andere kinderen, het kan ook zijn dat ze niet weten hoe ze op een positieve manier contact kunnen

leggen. Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets dat leuk is om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt haar of hem niet om terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. Het kind reageert angstig en gaat soms huilen. Het pestende kind merkt dat het succes heeft en dat smaakt naar meer. Bewonderd door andere kinderen gaat zij of hij door met bewust pesten. Door het pesten versterkt het kind zijn of haar plaats in de groep of het vriendengroepje. Na een tijdje wordt het een gewoonte om het slachtoffer te pesten zodra de gelegenheid zich voordoet. Vaak hebben de pestende kinderen niet in de gaten hoe afschuwelijk het pesten is voor het gepeste kind. Terwijl het gepeste kind vreselijk bang is voor de pauze of niet op straat durft te gaan, ziet de pester het nog steeds als een lolletje. Ook kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, spelen een rol. Doordat zij de gepeste kinderen niet steunen of de pester stoppen, kunnen de pesters vrijelijk hun gang gaan. Vaak versterken zij het succes van de pestende kinderen door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt. Pesten heeft veel te maken met de verhoudingen binnen een groep. Daarom is het niet eenvoudig om er een eind aan te maken. Als de leerkracht schelden verbiedt, zoeken de kinderen andere manieren en andere momenten om te pesten. Aanpakken van het pestprobleem betekent meer dan verbieden alleen.

2.2.1 De gepeste kinderen

Sommige kinderen hebben meer kans om gepest te worden dan andere kinderen. Dat kan met hun uiterlijk samenhangen, maar veel vaker heeft het te maken met hun gedrag, hun gevoelens en de manier waarop ze zich uiten. Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze zijn lid van een actiegroep en niet van een hobbyclub (of andersom). Ze spelen accordeon en geen viool (of andersom). Ze zijn majorette en zitten niet op ballet (of andersom). Hun ouders zijn gewoon getrouwd en niet gescheiden (of andersom). Ze zijn goed in rekenen of juist niet. Aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden als die andere kinderen daar de kans voor krijgen. Veel kinderen die worden gepest hebben moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover de pestkoppen. Signalen kunnen zijn dat ze angstig zijn en onzeker in een groep, dat ze niks durven te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden versterkt door het pesten. Pesters hebben snel in de gaten welke kinderen gemakkelijk te pesten zijn. Uit onderzoek is gebleken dat gepeste kinderen zich vaak eenzaam voelen, dat ze geen vrienden hebben om op straat te spelen, en niet behoren tot een vast clubje in de klas. Soms kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten.

2.2.3 De pesters

Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die pesten vaak de sterkste uit de groep zijn. Ze gedragen zich agressiever en reageren eerder met geweld dan andere kinderen. Meestal doen ze ook agressief tegen volwassenen: de trainer, leerkracht of hun ouders. Pesters lijken populair in een groep, maar zijn het uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Ze vragen om aandacht; of deze nu positief of negatief verworven wordt is van ondergeschikt belang. Via pesten lukt ze dat het makkelijkst: ze krijgen andere kinderen mee bij het te pakken nemen van een slachtoffer. En wie mee doet, loopt minder kans zelf slachtoffer te worden. Pesters komen vaak zelfverzekerd over. Ze nemen het initiatief om de regels te overtreden, verzinnen hoe ze andere kinderen en volwassenen dwars kunnen zitten. Ze zijn er goed in zichzelf uit de problemen te praten'. Doorgaans voelen ze zich niet schuldig dat ze pesten, vooral als ze met een groepje zijn. Het slachtoffer zien ze als een kind dat 'erom vraagt gepest te worden'. Soms is een pestkop een kind dat in een andere situatie zelf gepest werd. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in de zwemclub of op een andere school agressief gaan opstellen. Er lijken meer pestende jongens dan meisjes te

zijn, maar waarschijnlijk is dat maar schijn. Meisjes pesten vaker op een subtiele manier. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Waarschijnlijk wordt er door meisjes ook meer in kleine groepjes gepest. Uit onderzoek is minder bekend van pestende meisjes dan van jongens. Een pestend kind dat zijn gang kan gaan, leert dat pesten de enige manier is om je in een groep te handhaven. Het leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten. Pesters kunnen lang last ondervinden van hun agressieve gedrag ten opzichte van anderen. Ze hebben bijvoorbeeld vaak moeite om vrienden te maken of te houden. Het tegengaan van pesten is daarom niet alleen van belang voor de slachtoffers. Het is ook goed voor de pesters, om hun kansen op een normale ontwikkeling zo groot mogelijk te maken.

2.2.4 Meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommigen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn kinderen die niet merken dat er gepest wordt of ze willen het niet weten. Meelopers zijn vaak bang om zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat ze stoer gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in een groep te worden. Meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen houden. Doordat deze kinderen mee pesten met een groep voelen ze zich niet zo erg verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt uitgericht. Hoewel deze kinderen geen actieve rol spelen bij het pesten, zijn zij medebepalend voor het voortduren van het pesten. De pestende kinderen voelen zich gesterkt door de instemming van de toeschouwers. Als andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pester zeggen dat hij moet ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend. Het helpt als kinderen die minder betrokken zijn bij het pesten zelf, de leerkracht inlichten. Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school of op de club willen bespreken, zijn emotioneel bij het onderwerp betrokken. Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige onprettige sfeer in de groep of de klas. Vaak vinden de kinderen het heel vervelend dat er wordt gepest op school, maar willen ze ook niet als enige voor het gepeste kind opkomen. Ouders kunnen hun kinderen dan adviseren om er met vriendjes of vriendinnetjes over te praten. Misschien durven ze samen iets te ondernemen naar de pesters of de leerkracht.

2.2.5 Verschillende manieren van pesten

Er zijn verschillende manieren van pesten:

Verbaal:

- Vernederen: "Hou jij onze handschoenen maar even vast, dat is toch het enige dat jij kunt."
- Schelden: viezerik, vuurtoren, schele
- Dreigen: "Je vertelt het niet aan de meester, want dan pakken we je straks."
- Belachelijk maken, uitlachen
- Kinderen niet bij hun eigen naam noemen maar altijd bij een bijnaam
- Gemene briefjes schrijven
- Via moderne communicatiemiddelen: internet, e-mail, whatsapp, facebook of sms
- Doodzwijgen: niet reageren op wat het kind doet of zegt, niet tegen hem/haar praten
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag

Fysiek:

- Trekken aan kleding, duwen, sjoeren
- Schoppen en slaan
- Krabben, bijten en haren trekken
- Met wapens: messen, stokken
- Achterna lopen, opjagen
- In de val laten lopen, klem zetten
- Opsluiten

Materieel:

- Afpakken van kledingstukken en andere spullen.
- Beschadigen van spullen: kliederen op boeken, schoppen en gooien met een schooltas, banden lek steken.

2.3 Voorkomen en bestrijden van pesten

Pesten is een ingewikkeld probleem. Daarom lijkt het vaak onoplosbaar. Toch is pesten wel te bestrijden als het serieus wordt genomen. Dat betekent dat kinderen moeten weten dat ze om hulp kunnen aankloppen bij de volwassenen om hen heen. Voor volwassenen betekent het, dat ze aandacht moeten hebben voor de signalen van de kinderen. Ze moeten luisteren naar wat de kinderen te vertellen hebben en daarover praten. Voor leerkrachten en begeleiders van groepen in de vrije tijd betekent het dat ze groeps gesprekken moeten voeren, regels moeten afspreken en zorgen dat die regels ook werken.

Het pestprobleem wordt niet altijd even serieus aangepakt: ouders zeggen dat een kind maar van zich af moet bijten, leerkrachten hebben het te druk en de trainer vindt het zijn verantwoordelijkheid niet. Als volwassenen alleen af en toe ingrijpen, kan dat verkeerd uitpakken. Gepeste kinderen worden daarna nog meer het slachtoffer omdat ze 'geklikt' hebben. Daarom is het belangrijk om het pestprobleem degelijk en gezamenlijk aan te pakken. Ieder van de betrokkenen kan een begin maken met het oplossen van het pestprobleem. Kinderen die worden gepest kunnen beginnen door met hun ouders, leerkrachten of andere vertrouwde volwassenen te gaan praten of om raad te vragen. Ook andere kinderen kunnen bij hun ouders of leerkrachten aanklaarten dat er gepest wordt. Ouders kunnen met hun kinderen gaan praten en het probleem met andere ouders, op school of in de speeltuin bespreken. Leerkrachten kunnen het pesten als algemeen probleem regelmatig in hun klas bespreken. Ze kunnen proberen in de klas een open en vriendelijke sfeer te creëren. Concrete peestsituaties kunnen ze met de betrokken kinderen bepraten.

2.3.1 Onze vijfsporenaanpak

De aanpak van onze school is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de klasgenoten, de ouders en de school.

2.3.2 Het kind dat gepest wordt

Wij besteden veel aan aandacht aan het kind dat gepest wordt. Wij doen dat op de volgende wijze:

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale

vaardigheidstraining om weerbaarder te worden.

- Zorgen voor vervolgesprekken.
- Ouders informeren en betrekken bij het proces.

2.3.3 Het kind dat pest

Wij besteden veel aandacht aan de pester. Dit doen wij op de volgende wijze:

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind (de pester en de gepeste) zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor vervolgesprekken.
- Ouders informeren en betrekken bij het proces.

2.3.4 De klasgenoten

De rest van de groep is een belangrijk onderdeel bij het oplossen van het pestprobleem. Op onze school wordt er op deze wijze mee gewerkt:

- Met de groep praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.
- Zo nodig zorgen dat de groep deskundige hulp krijgt.

2.3.5 De ouders

Wij vinden het belangrijk dat de we samen met de ouders werken aan het oplossen van een pestprobleem. Wij doen dit op de volgende wijze:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van de peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De school verwacht van ouders:

- Ouders bespreken lastige situaties met hun kind.
- Ouders benoemen hierbij het gedrag (en richt het niet op het kind zelf).
- Ouders beperken zich tot het incident dat nu speelt.
- Ouders stimuleren de aanpak van de school, waarbij de kinderen worden gestimuleerd om dingen zelf op te lossen.

- In en rond de school spreekt de leerkracht de kinderen aan. Wij vragen ouders dit niet zelf te doen.
- Ouders proberen conflicten die ontstaan zijn in de thuissituatie op te lossen voordat het kind naar school gaat.

2.4.6 De school (de leerkrachten)

De leerlingen en de ouders kunnen het volgende van onze school verwachten:

- De school zorgt dat de directie en de leerkrachten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt de huidige situatie rond pestbeleid in kaart.
- De leerkrachten zorgen ervoor dat de school een veilige plek is om te leren. Agressie wordt niet getolereerd.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is. De school houdt het omgangsprotocol actueel.
- Kinderen worden aangesproken op hun gedrag op school: positief gedrag wordt geprezen, kinderen worden aangesproken op negatief gedrag.
- Conflicten worden uitgesproken met behulp van de afspraken die op onze school gelden.
- De kinderen wordt geleerd conflicten zelf op te lossen aan de hand van een aantal stappen.
- Tijdens de lessen wordt aandacht besteed aan de sociale competenties van leerlingen door:
 - Lessen uit de methode levensbeschouwing (Hemel en Aarde)
 - Gedragslessen vanuit het framework van PBS
 - Het gebruik van het leerlingvolgsysteem sociale ontwikkeling (Scol)
 - Actief toepassen van de lessen 'Mediawijsheid'.

2.4 Pestpreventie volgens de PBS-methode

VOLGT NA STUDIEDAG 4A

2.5 Voorwaarden en beleid

- Elke school beschikt over een gestructureerde aanpak voor de bestrijding van pesten. Deze aanpak is een onderdeel van het schoolveiligheidsplan en staat beschreven in de schoolgids en op de website en wordt jaarlijks geëvalueerd.
- De school beschikt over een functionaris die aanspreekpunt is bij hulpvragen
- De school monitort de sociale veiligheid door middel van een instrument.
- De school beschikt over een overzicht van de effecten de gehanteerde methode.
- De school maakt gebruik van een effectief programma en doelgerichte interventies op het gebied van sociale veiligheid.
- Elke school conformeert zich aan het actieplan Sociale Veiligheid van Po-Raad en VO-Raad en de wet Sociale Veiligheid van augustus 2015.

2.4 Cyberpesten

Cyberpesten is pesten door middel van digitale middelen en sociale media. Men kan iemand op verschillende manieren gaan cyberpesten. Het gaat om kwetsende of bedreigende teksten via chatprogramma's of sociale media. Men kan ook beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op het internet of op sociaalnetwerksites plaatsen (cyberbaiting) zoals Facebook en Twitter. Dan is er sprake van cyberstalking, waarbij één of meerdere daders doelbewust een slachtoffer lastig blijven vallen en er kan op fora en vrij bewerkbare pagina's, bijvoorbeeld Wikipedia, beledigende of bedreigende informatie geplaatst worden.

2.4.1 Kenmerken van cyberpesten

- Cyberpesten gebeurt vaak anoniem. De daders voelen zich veilig, ongenaakbaar en onherkenbaar, waardoor ze weinig terughoudend zijn.
- Cyberpesten kan ernstiger zijn dan traditioneel pesten, omdat dader en slachtoffer niet in direct contact met elkaar staan, maar enkel via de computer verbonden zijn. Ook worden hierdoor grenzen verlegd en gaat de dader verder. De dader voelt zich niet geremd, waardoor meerdere mensen het te weten komen.
- Niet enkel fysiek of sociaal dominante personen doen aan cyberpesten. Door zijn kennis over het internet voelt de dader zich vaak machtiger dan het slachtoffer en denkt dan 'veilig achter de computer' te handelen.
- Het slachtoffer voelt zich onveiliger dan bij gewoon pesten, want er zijn veel meer toeschouwers door het medium internet.
- Cyberpesten is niet terug te draaien – vaak blijven de gegevens op het internet bestaan, zodat het slachtoffer er jaren nadien nog mee geconfronteerd kan worden.

2.4.2 Omgaan met cyberpesten

De school ziet cyberpesten als een belangrijk onderdeel van het pestprobleem. Hierbij worden leerlingen en leerkrachten gewezen op de mogelijkheden en de gevaren van digitale middelen en sociale media.

De school werkt op de volgende wijze preventief tegen cyberpesten:

- Met behulp van het programma Mediaspoort worden lessen aangeboden die aansluiten bij de mediawijsheid.
- Leerlingen worden bewust gemaakt van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.
- Er zijn heldere afspraken over het gebruik van internet. Deze worden met de leerlingen besproken. De school kiest ervoor om geen pagina's af te schermen. We kiezen voor een aanpak dat leerlingen hiertegen weerbaar gemaakt worden en weten welke waarden en normen aanvaardbaar zijn. Leerlingen hebben een meldplicht. Op het moment dat een leerling op een pagina terecht komt die niet wenselijk is, dan meldt hij dit direct bij de leerkracht.
- De leerkrachten maken leerlingen mediawijs. De leerkracht besteedt hierbij aandacht aan cyberpesten.

Leerlingen worden op de volgende wijze gestimuleerd om cyberpesten tegen te gaan:

- Geef nooit je wachtwoord en inlognaam aan anderen. Zorg dat ze niet makkelijk te raden zijn.
- Dingen die je voor de webcam doet, kunnen later op internet gezet worden. Let daarom op met wat je doet voor de cam, ook als je denkt dat je vriend of vriendin dit nooit zal doen. Als

je later ruzie krijgt, dan kan je vriend of vriendin de foto's en/of opnames op internet zetten en kan de hele school het zien.

- Als je gepest wordt door mensen die je niet kent, vat het dan niet persoonlijk op. Via internet schelden mensen makkelijker dan in het echte leven.
 - Praat of chat erover als je gepest wordt via je mobieltje. Je kunt ook een ander nummer nemen en geef je nieuwe nummer dan alleen aan je vrienden.
 - Neem de dreigementen van de ander niet altijd serieus: "Ik weet waar je woont, want ik ken je IP-adres, ik kan je altijd achterhalen als je niet meewerkt.". Dat kan vaak helemaal niet, alleen de politie kan je echte adres via je IPadres achterhalen bij de provider.

Meer informatie over (cyber)pesten is te vinden in het Schoolveiligheidsplan.

2.5 De rol van de medezeggenschapsraad (MR)

Eén van de taken van de MR is het voorkomen van discriminatie (artikel 7 van de WMS). Pesten is ook een vorm van discriminatie. De MR heeft instemmingbevoegdheid bij vaststelling of wijziging van regels rond veiligheids-, gezondheids-, en welzijnsbeleid (= instemmingsrecht). Dus ook bij het pestbeleid. Verder kan de MR voorstellen doen om het beleid aan te passen (= initiatiefrecht). De medezeggenschapsraad (MR) heeft diverse wettelijke rechten en kan het pestbeleid op de agenda te zetten.

Hoofdstuk 3: Gedragsafspraken en gedragsregels

3.1 Algemeen

Het doel van gedragsafspraken is het scheppen van een schoolklimaat dat zich kenmerkt door acceptatie, respect en vertrouwen. Een dergelijk klimaat is een voorwaarde voor alle leden van de schoolgemeenschap om optimale leer- en werkprestaties te kunnen leveren. Leerkrachten hebben een meldingsplicht aan de directeur en bij het bestuur bij vermoeden van seksuele intimidatie. Het bestuur heeft in deze aangifteplicht.

- Een personeelslid/ leerling maakt geen misbruik van zijn of haar macht.
- Een personeelslid/ leerling geeft een ander geen ongewenste seksueel getinte aandacht.
- Een personeelslid/ leerling gaat bewust om met sociale media.
- Een personeelslid/ leerling discrimineert de ander niet. Dit betekent dat hij of zij geen enkele manier vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur toepast, waardoor de gelijkheid van rechten of fundamentele vrijheden van anderen aangetast worden.
- Een personeelslid/ leerling geeft geen uiting aan racistische opvattingen. Dit betekent dat hij of zij geen mening geeft over superioriteit of inferioriteit van lichamelijke kenmerken van mensen, van hun cultuur of beide.
- Een personeelslid/ leerling spreekt een ander niet aan op uiterlijk of seksuele geaardheid.
- Een personeelslid/ leerling valt een ander niet aan fysiek en/ of psychisch lastig, bedreigt een ander niet, valt een ander niet aan en negeert een ander niet.
- Een personeelslid/ leerling dringt zijn of haar mening niet op aan een ander.
- Een personeelslid/ leerling dringt niet ongevraagd binnen in de levenssfeer van een ander.
- Een personeelslid/ leerling houdt zich aan deze gedragstegels en ziet erop toe dat deze gedragsregels ook door anderen worden nageleefd.
- Een personeelslid handelt overeenkomstig de gedragscode (zie volgende pagina).

3.2 Gedragsregels voor het omgaan met leerlingen

3.2.1 Algemeen

• Kinderen op schoot nemen	Wanneer een kind aangeeft bij de leerkracht op schoot te willen zitten, moet dat kunnen. Geen kinderen tegen hun wil in op schoot nemen. Vanaf groep 4 afbouwen.
• Kinderen die knuffelen	Een spontane knuffel van een kind hoeft niet afgeweerd te worden.
• Kinderen aanraken/ aanhalen	Een aai over de bol of een schouderklopje zijn goede pedagogische middelen. Verder geldt in het algemeen: let goed op of een kind gediend is van aanrakingen.
• Alleen met kinderen in een ruimte	Verblijf niet met een leerling in een afgesloten ruimte als dit niet nodig is. Zorg dat je niet in een kwetsbare positie komt.
• Kinderen troosten	Lichamelijke aanraking kan bij troosten heel goed zijn. Neem afstand als je merkt dat een leerling dat liever niet heeft.
• Leerlingen zoenen	Leerkrachten zoenen geen kinderen. Wanneer een leerling een leerkracht een zoen geeft, wordt dit toegelaten.
• Opmerkingen over kleding	Maak geen opmerkingen over kleding, die als kwetsend of bewust prikkelend kunnen worden uitgelegd.
• Hoofdbedekking	Het religieus dragen van een hoofddoek wordt toegestaan, ook tijdens de gymles, wanneer deze geen gevaar oplevert. Het dragen van hoeden en/ of petten is niet toegestaan.

3.2.2 Gymles

- Betreden kleedruimte
Bij betreden van de kleedruimte vanaf groep 6 altijd even kloppen, zodat de komst is aangekondigd. Ruimte van de andere sekse alleen betreden als dat echt nodig is.
- Hulp tijdens de gymles
Lichamelijke aanrakingen zijn soms nodig. Wees je ervan bewust waar je een leerling aanraakt.
- Ongelukjes in gymzaal
Lichamelijke aanrakingen zijn bij behandeling soms noodzakelijk. Zorg dat er zo mogelijk iemand bij aanwezig is.

3.2.3 Schoolkamp

- Slapen
Jongens en meisjes slapen gescheiden
- Slapen begeleiding
Heren bij de jongens in de buurt, indien mogelijk in de slaapzaal. Dames indien mogelijk in de slaapzaal of in de buurt van de slaapzaal.
- Op slaapzaal komen
Kinderen mogen alleen op eigen de slaapzaal komen met toestemming van de kampeiding.
- Eén op één situaties
Voorkom situaties waarin je alleen met een kind bent.
- In de bossen en buitenlucht
Altijd in groepjes blijven, binnen grenzen blijven, geen kinderen alleen het bos insturen.
- Ongelukjes
Lichamelijke aanrakingen zijn bij behandeling soms noodzakelijk. Zorg dat er zo mogelijk iemand bij aanwezig is.
- Troosten
Bij heimwee kinderen troosten: een aai over de bol of een arm om de schouder kan wonderen doen. Als kinderen laten merken daar niet van gediend te zijn, dit nalaten.

3.3 Gedragsregels richting ouders

Als er problemen zijn met ouders probeer je deze uiteraard altijd eerst zelf op te lossen. Overleg eventueel met andere collega's, zij kunnen wellicht goede raad en/of feedback geven. Kom je er zelf niet uit, dan kun je iemand uit het managementteam vragen als back-up.

Als ouders zelf naar de directeur stappen wordt eerst gevraagd of de ouders niet beter eerst naar de leerkracht willen gaan. Het uitgangspunt van handelen moet altijd probleemoplossend gericht zijn. Beschouw de opmerkingen van ouders als feedback op jouw eigen handelen, durf je ook kwetsbaar op te stellen. Aan de andere kant stellen we als school onze grenzen en regels, ook daar moeten we helder in zijn. Blijf kalm en geef de ouder de ruimte. Zorg er als leerkracht voor dat de gesprekken altijd goed afgesloten worden. Dit kan door:

- Het maken van een vervolgafspraken.
- Schriftelijke bevestiging van het gesprek en de gemaakte afspraken in Esis.

3.4 Informele contacten binnen het team

Wij vinden het als team van belang dat naast het formele overleg en vergaderingen er informele contactmomenten zijn. In dit informele circuit worden contacten onderhouden waardoor een sfeer van collegialiteit kan groeien.

Hoewel er geen verplichting bestaat om de volgende activiteiten bij te wonen, wordt ieders regelmatige aanwezigheid op prijs gesteld.

- 's Morgens om 8.10 uur bij de koffie.
- Bij de lunch vanaf 12.15 uur.
- 's Middags rond 15.30 uur bij de koffie.
- Bij jaarlijks terugkerende activiteiten zoals het teamtentje en het teamuitje.
- Bij aankomst of vertrek op school groet je de aanwezige collega's.

Hoofdstuk 4: Praktisch invulling van PBS op de Don Bosco

PBS is een traject van drie jaar.

2014-2015 Scholing van de leerkrachten (theorie)

2015-2016 In praktijk brengen van de theorie

2016-2017 Borgen en ingaan op specifieke interventies

Het schoolteam wordt begeleid door de PBS-coach, Evelien van der Houwen. Zij is werkzaam vanuit Gedragpunt. Op de Don Bosco heeft 100% van het personeel commitment gegeven aan het PBS-traject. Alle personeelsleden en betrokkenen rondom de school werken aan verbetering en de naleving van de regels en afspraken.

4.1 Het gedragsteam

Op de Don Bosco is een gedragsteam gevormd. Het gedragsteam bestaat uit:

- Marja Faber - Intern begeleider
- Astrid Arendsen - Bovenbouwcoördinator
- Marijke van der Kolk - Onderbouwcoördinator tevens gedragsteamcoördinator
- Linda Verbeek - Directeur
- Miranda Landman - Schoolmaatschappelijkwerkster (op uitnodiging)
- Evelien van der Houwen - Specialist Gedragpunt

Het gedragsteam stippelt de route van het PBS-traject uit. Er is een gedragsteamcoördinator die het proces op de werkvloer goed in de gaten houdt. Het gedragsteam komt minimaal een keer per maand bijeen.

Hoofdstuk 5: Belonen

De leerkrachten belonen actief en benutten groene PBS-interventies om het gedrag van kinderen positief te beïnvloeden en gedragsproblemen te voorkomen. De kinderen laten gewenst gedrag zien.

5.1 Het beloningsplan

Belonen is een belangrijk onderdeel van PBS. Het team heeft ervoor gekozen om de kinderen te belonen door middel van muntjes. Elke bouw heeft zijn eigen kleur muntjes:

- Blauw Onderbouw groep 1-2
- Geel Middenbouw groep 3, 4, 5
- Groen Bovenbouw groep 6, 7, 8

Door gewenst gedrag te laten zien kunnen kinderen muntjes verdienen. Elke leerkracht deel per dag ongeveer 20 muntjes uit. Elk kind heeft een persoonlijke strippenkaart. Als een kind een muntje verdient, wordt deze aan het einde van een dagdeel afgetekend op de strippenkaart. Elke strippenkaart heeft een eigen kleur. Op deze manier is het goed zichtbaar of alle groepen op schoolniveau en de kinderen op groepsniveau ongeveer gelijk lopen.

- Rood
- Oranje
- Geel
- Groen
- Blauw
- Paars

Als de strippenkaart van het kind vol is, kan het kind kiezen uit een persoonlijke beloning. De persoonlijke beloningen zijn per bouw vastgesteld.

Naast persoonlijke beloningen wordt ook het groepsproces beloond. Alle muntjes worden ingeleverd voor de groepspekenpijp. Als de pekenpijp vol is wordt er gezamenlijk gekozen voor een groepsbeloning. De groepsbeloning duurt 20 minuten. Ook de groepsbeloningen zijn per bouw vastgesteld. Als de groep een groepsbeloning heeft verdiend, dan stuurt de leerkracht een stukje naar het weekbericht, zodat de ouders op de hoogte zijn van de prestaties.

5.2 Gedragslessen

De coördinator van het gedragsteam bepaalt wanneer er een nieuwe afspraak en gedragsles aan de orde komt. Marijke communiceert dit via de weekmemo en het mededelingenbord. De gedragsles wordt gegeven op de plaats waar de afspraak zich afspeelt. Tijdens het belonen wordt er door de leerkrachten extra gelet op de afspraken van de gedragsles. Om de gedragsles goed te implementeren is actief belonen nodig.

Na de implementatie van PBS, komt er in 2016-2017 een kalender waarop precies staat beschreven wanneer welke afspraak aan de orde komt.

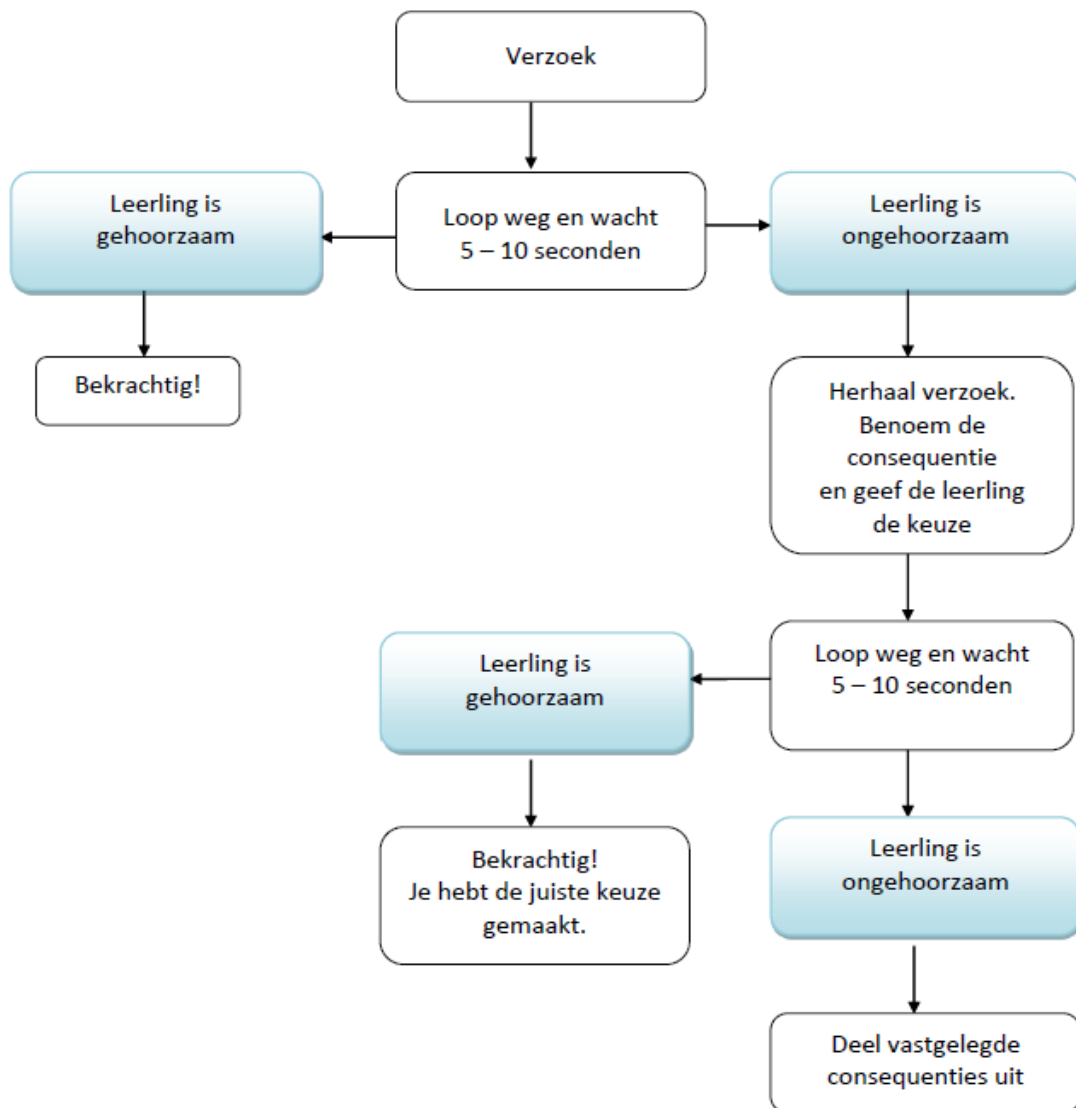

Hoofdstuk 6: Ongewenst gedrag

Het doel van PBS is om ongewenst gedrag te voorkomen. Toch is het zo dat ongewenst gedrag zich voordoet op een school. Hier wordt op de Don Bosco op een eenduidige wijze mee omgegaan.

6.1 De reactieprocedure

Bij "lichte" incidenten wordt de reactieprocedure ingezet.

6.2 Incidentenbriefjes

Incidentbriefjes zijn briefjes die worden ingevuld als een kind zich niet houdt aan de afgesproken gedragsregels en als er een sanctie is geweest op zijn/haar gedrag. Door de incidentbriefjes wordt er binnen de school goed inzicht verkregen wanneer het mis gaat, welk gedrag nog geleerd moet worden en welke kinderen de risicokinderen zijn. De incidentenbriefjes worden elke vrijdag ingeleverd in de 'incidentenbus' bij Marja. Elke maand maakt Marja een overzicht van de incidenten. Deze data wordt besproken in het gedragsteam en wordt teruggekoppeld aan het team via de teamvergadering.

Als het kind een consequentie heeft gekregen wordt meteen het incidentenbriefje ingevuld.

Bij de zwaardere incidenten: (pesten, liegen/ bedrog/spieken, verbale agressie, materiele vernieling en diefstal komt de leerkracht meteen in actie en haalt het kind uit de situatie. Dus uit de klas, uit de gymles, van het plein. Er volgt ook meteen een consequentie. Het incidentenbriefje wordt meteen ingevuld.

Natuurlijk blijft de leerkracht verantwoordelijk van de juiste aanpak van het incident. Bij de zwaardere incidenten worden daarin altijd de ouders van het kind betrokken. Bij de lichtere incidenten wordt dit gedaan als er voor een kind meerdere malen achter elkaar een briefje uit moet schrijven. Dit kan eventueel in overleg met het gedragsteam.

6.3 Consequenties

Alle schoolmedewerkers hanteren hetzelfde menu van milde, kortdurende consequenties bij ongewenst gedrag. Dit helpt schoolmedewerkers om een lijn te trekken naar leerlingen toe, wat de voorspelbaarheid en daarmee de veiligheid voor leerlingen vergroot. Hou de consequentie bij de situatie. Dus als een kind een les blijft verstoren en hij krijgt een consequentie dan moet dat met die les te maken hebben. Bv. 5 minuten time-out tafel en de vijfminuten nablijven. Gebeurt er iets ernstigs op het plein dan kun je er voor kiezen om het kind een keer niet buiten laten spelen. Dus niet omdat het kind niet goed werkt niet meedoen met Kuncul of niet buitenspelen.

- In de klas.
 - o Aan 'time-out' tafel 5 minuten nadenken of het kind aan de gedragsverwachting wil voldoen. Tijd inhalen.
 - o Werk dichtdoen voor 10 minuten en na schooltijd inhalen
 - o Stoppen met meedoen aan activiteit of spel
- Buiten de klas
 - o Op time-outplek (muurtje, of bankje picknicktafel. Op bank in gymzaal)
 - o Niet mee naar gym/ niet meedoen met Kuncul.
 - o Niet buitenspelen.
 - o Niet in de Burgt/ op de gang werken/spelen.
- Bij ernstige incidenten:
 - o Naar de achterwacht. (geef het incidentbriefje met de leerling mee) Maximaal 15 minuten. Deze tijd moet het kind inhalen na school

Laat het kind aan het eind van time-out verwoorden waarom zij/hij daar zat, hoe zijn gevoel daarbij was en aan welke gedragsverwachting hij gaat voldoen om weer goed te kunnen meedoen en waarom het belangrijk is dat hij/zij aan die gedragsverwachting voldoet.

Achterwacht:

- Maandag: Linda/Jolanda
- Dinsdag/Woensdag/ Donderdag: Marja/Linda
- Vrijdag: Linda

6.4 Protocol Schorsing en verwijdering

Het protocol schorsing en verwijdering treedt in werking als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en/ of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht, of indien hiertoe een ernstige bedreiging ontstaat.

Er zijn in dat geval drie mogelijkheden:

- Een time out In geval van een time out wordt de leerling voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd.
- Schorsing Bij een volgend incident, of in een uitzonderlijk geval dat het voorgevallen incident zo ernstig is, kan worden overgegaan tot een formele schorsing. De schorsing bedraagt maximaal 3 weken en kan hooguit 2 maal worden verlengd.
- Verwijdering Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident, dat ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering.

Hoofdstuk 7: PBS op het schoolplein

De leerkrachten houden actief toezicht op het plein en benutten groene PBS-interventies om het gedrag van leerlingen positief te beïnvloeden en gedragsproblemen te voorkomen. De kinderen zijn actief bezig tijdens het spelen op het schoolplein.

7.1 Het pleinplan

Alle leerlingen en leerkrachten van groep 3 t/m 8 gaan tegelijk naar buiten. Het buitenspelen duurt van 10.00 uur tot 10.20 uur. Alle schoolmedewerkers van groep 3 t/m 8 zijn tegelijkertijd op het plein. De medewerkers houden actief toezicht.

- Om 10.00 uur zijn alle leerkrachten buiten.
- De leerkrachten staan op de afgesproken plaatsen (zie figuur 2)
- De leerkrachten kijken continu goed rond.
- Luisteren actief naar wat er om hen heen gebeurt.

Op het plein worden verschillende activiteiten aangeboden door de leerkrachten. De leerkrachten die bij een activiteit staan zijn verantwoordelijk voor de goede gang van zaken en voor de bijbehorende materialen. Bij het koffiezetapparaat hangt het actuele rooster. Elke maand schuiven de leerkrachten door naar een andere activiteit.

- Voetbalcoach
- Basketbalcoach
- Toezicht houden op het kleuterplein
- Activiteiten op het grasveld
- Huttenbouwen in de bosjes
- Tafeltennis + toezicht op de achterkant van het schoolplein
- Sleutelleerkracht + tijdbewaker

	Augustus	September	Oktober	November	December	Januari	februari
Voetbal	3	E + M	8	7	6	5	4
Basketbal	4	3	E + M	8	7	6	5
Kleuterplein	5	4	3	E + M	8	7	6
Grasveld	6	5	4	3	E + M	8	7
Bosjes	7	6	5	4	3	E + M	8
Tafeltennis + plein	8	7	6	5	4	3	E + M
Sleutelleerkracht	E + M	8	7	6	5	4	3

Figuur 2. Toezicht bij de verschillende activiteiten

Voordat de kinderen naar buiten gaan kiezen zij in de klas aan welke activiteit zij willen deelnemen. De leerkracht registreert in zijn klas wie wat kiest. De kinderen gaan dan naar de desbetreffende activiteit toe. Degene die een spel begeleidt, bewaart de lintjes van dat spel in zijn klas. De spelbegeleider deelt de lintjes uit bij het spel. Zorg voor goede spelbegeleiding! Het is de bedoeling dat je de leerlingen een stapje verder in hun ontwikkeling brengt. De leerkracht die bij het grasveld staat: Zet om 8.00 uur op het bord of het spel op het grasveld door gaat. Tevens bepaalt deze leerkracht of er in de bosjes wordt gespeeld. Bij slecht weer geeft de leerkracht van het grasveld om 9.45 uur aan of we binnen blijven of naar buiten gaan.

Kinderen die geen zin hebben om deel te nemen aan een activiteit kunnen zelf spelen op het plein. Uit de schuur kunnen materialen gepakt worden. Een leerling van groep 4 haalt de sleutel van de schuur bij Linda en zet de bak buiten. Na afloop van de pauze wordt de bak weer binnen gezet en brengt de leerling de sleutel weer terug. De hindernisbaan wordt bij de heg opgebouwd. Touwtje

springen, elastieken etc. kan op het op het kleuterplein gedaan worden. De leerkracht die toezicht houdt op het kleuterplein zorgt ervoor dat de materialen in de bak worden opgeruimd. Er komt een bal in de bak voor bij de inktvis. De leerling die met de inktvispaal wil spelen haalt de bal op uit de bak.

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Voetbal	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5
Grasveld	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5
Basketbal	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8
Tafeltennis + kant schoolplein	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8	3 / 4 / 5	6 / 7 / 8
Kleuterplein	iedereen	iedereen	iedereen	iedereen	iedereen
Bosjes	iedereen	iedereen	iedereen	iedereen	iedereen

Figuur 3. Rooster voor de groepen

De vrijdag blijft wisselen, let op de even en oneven week.

Wat is hierover de afspraak?

7.2 Naar binnen gaan

De sleutelleerkracht is verantwoordelijk voor de tijd. Deze geeft om 10.17 uur een seintje aan de leerlingen die met materiaal spelen om te gaan opruimen. Om 10.20 uur wordt de bel geluid. Elke groep heeft een eigen verzamelplaats.

- Groep 3, 5 en 8 door de achterste ingang.
 - Groep 8 verzamelt voor de deur en gaat als eerste naar binnen.
 - Groep 3 verzamelt op het muurtje voor het lokaal en gaat na groep 8 naar binnen.
 - Groep 5 verzamelt op de bankjes voor het lokaal en gaat als laatst naar binnen.
- Groep 4, 6 en 7 gaan door de hoofdingang.
 - Groep 6 verzamelt voor het kantoor van Linda en gaat als eerste naar binnen.
 - Groep 4 verzamelt bij basketbalpaal en gaat als tweede naar binnen.
 - Groep 7 verzamelt op het muurtje voor het lokaal van 1-2a als laatste naar binnen.

7.3 Bekrachten van goed gedrag

Leerkrachten leggen proactief een positief contact met de leerlingen op het schoolplein. Zij letten er op dat zij zich vriendelijk, behulpzaam en open opstellen naar de leerlingen. De leerkrachten zoeken het positieve contact met de leerling zelf op, bijvoorbeeld door een praatje te maken, interesse te tonen, een compliment te geven, etc. Daarnaast zetten de leerkrachten de muntjes in op het schoolplein. Dit betekent dat zij altijd:

- Muntjes bij zich hebben op het plein.
- Leerlingen actief 'betrappen' op goed gedrag.
- Royaal zijn in het uitdelen van muntjes.

Hoofdstuk 8: Samenwerking met de zorg

Bij de ontwikkeling van het PBS-traject is de schoolmaatschappelijkwerker, Miranda Landman, actief betrokken geweest. Zij is de 'critical friend'.

8.1 Schoolmaatschappelijkwerk

Bij kinderen op de basisschool kunnen problemen ontstaan, bijvoorbeeld als gevolg van een gedragsstoornis of de huiselijke omstandigheden. Deze problemen kunnen zich uiten in bijzonder gedrag, zoals het meer dan normaal ruzie hebben, stil zijn, ongeconcentreerd werken, geen vrienden hebben, enz. Als de leerkracht dit waarneemt, dan treedt de leerkracht in contact met de ouders/verzorgers. In overleg wordt dan bekeken wat de beste aanpak is. In sommige situaties is de problematiek te groot om door de school en de ouders op goede wijze aangepakt te worden.

Diverse instanties houden zich bezig met het welzijn en de geestelijke gezondheid van kinderen, zoals de GGZ, PARLAN, Bureau Jeugdzorg, het Bureau Opvoedingsvragen, het Advies & Meldpunt Kindermishandeling (het AMK), Centrum voor Jeugd- en Gezin en de Opvoedpoli. Om de zorg tussen de verschillende instellingen te coördineren en om maar één aanspreekpunt te hebben voor ouders, kan de school de hulp inroepen van schoolmaatschappelijk werk. Schoolmaatschappelijk werk werkt voor alle voorschoolse voorzieningen en basisscholen in de kop van Noord-Holland. De medewerkers bieden consultatie en advies aan beroepskrachten en bieden ondersteuning aan ouders van kinderen van 0 tot 12 jaar op het gebied van onder meer probleemverheldering, ondersteuning, hulpverlening en verwijzing naar passende hulp.

Meer informatie is te vinden op www.stichtingdewering.nl

Hoofdstuk 9: Evaluatie en monitoring

Jaarlijks wordt op school voorkomend pestgedrag gemeten met de volgende instrumenten:

- Leerlingvolgsysteem invullen voor het in kaart brengen van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. (scol)
 - In de leerling-enquête zijn onderwerpen over pesten opgenomen.
- De uitkomsten van de leerling-enquête worden besproken in de MR.

9.1 Volgen van de sociaal emotionele ontwikkeling

Voor alle leerlingen wordt in oktober en maart een volgmodel sociaal emotionele ontwikkeling ingevuld. Het volgen van de leerlingen op het gebied van hun sociaal-emotionele ontwikkeling is verplicht gesteld. Op RKBS Don Bosco wordt gebruik gemaakt van het digitale programma Scol. Scol is een volginstrument sociaal emotionele ontwikkeling. Hiermee krijgen wij een goed beeld van het sociaal emotioneel functioneren van de leerlingen, naast de dagelijkse observaties van de leerkrachten. Het doel van het invullen van het volginstrument is:

- De ontwikkeling van sociale competenties op klassen- of op schoolniveau planmatig aanpakken.
- De uitkomsten van de scores van Scol gebruiken om het onderwijs inhoudelijk vorm te geven.
- Leerlingen, die extra ondersteuning nodig hebben, snel en goed in kaart brengen, om zo'n goed mogelijke specifieke individuele aanpak toe te passen.

Onze school kenmerkt zich door een goed pedagogisch klimaat en wij kunnen aantonen dat kinderen zich veilig voelen op onze school. Desondanks maken wij gebruik van het lesmateriaal van PBS om, indien nodig, sociale competenties te verbeteren. De aanpak richt zich op zowel individueel niveau als groepsniveau.

Bijlagen

Bijlage I: Gedragmatix schoolbreed (VOLGT NA STUDIEDAG 4A)

Bijlage II:

